

Äkäslompolon asemakaavan laajennus, Rötkömukanmaa, Kolari

Luontoselvitys

SISÄLLYS

1. Johdanto.....	3
2. Suojelualueet ja -ohjelmat.....	3
2.1. Luonnonsuojeluohjelmat.....	3
2.2. Luonnonsuojelu-, vesi- ja metsälain mukaiset suojeltavat kohteet.....	3
3. Kulttuuriympäristöt ja perinnemaisemat.....	4
4. Kasvillisuus.....	4
4.1 Uhanalaiset kasvilajit.....	6
5. Eläimistö.....	6
6. Johtopäätökset.....	6
7. Lähteet.....	7
Liite	
Kartta	

1. Johdanto

Röhkömukanmaa sijaitsee Ylläs Ski –hiihtokeskuksesta pohjoiseen noin kilometrin matkan ja pari kilometriä Äkäslompolon kylästä kaakon suuntaan. Suunnitteilla oleva kaava-alue rajautuu pohjoisosaltaan nykyiseen Maahisentien asemakaava-alueeseen ja itäosaltaan Tunturitiehen. Röhkömukanmaa kuuluu Ylläksen osayleiskaava-alueeseen.

Voimistuva turismi asettaa rakentamispaineita Äkäslompolon alueelle. Matkailijoita houkuttelevat eniten Ylläksen laskettelurinteet, joten on luonnollista, että myös lisärakentamisen tarve sijoittuu lähelle rinteitä. Tähän työhön liittyen maastoon tutustuttiin 6.7.2013.

2. Suojelualueet ja –ohjelmat

2.1. Luonnonsuojeluohjelmat

Tutkittava alue sijoittuu suojametsäalueelle. Suojametsäalue perustuu Valtioneuvoston päätökseen, jolla suositellaan keskimäärin 300 metrin korkeustason yläpuolella olevien metsien käyttöä ja hoitoa suoritettavaksi erityistä varovaisuutta noudattaen. 300 metrin korkeusrajan yläpuolisilla alueilla oli ilmennyt ongelmia metsänuudistuksessa hakkuiden jäljiltä (Vanhojen metsien suojelutyöryhmä 1996).

2.2. Luonnonsuojelu-, vesi- ja metsälain mukaiset suojeltavat kohteet

Alueella on jääkauden aikana syntyneitä lieveuomia. Nämä ovat jään ja lumen sulamisvesien kuluttamia kuruja, jotka ovat muodostuneet mannerjään reunan ja tunturin rinteiden väliseen saumaan. Uomat suuntautuvat lounaasta koilliseen ja niiden pohjalla virtaa usein pieniä puroja (Kuva 1.). Lieveumat ovat metsälain (10 §) mukaisia metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisten tärkeitä elinympäristöjä. Ylläksen osayleiskaavan mukaan lieveumat tulee huomioida kaavoituksessa (Pöyry 2008).

Kuva 1. Suurempien lieveuomien pohjalla virtaa usein kirkasvetinen puro.

3. Kulttuuriympäristöt ja perinnemaisemat

Alueella ei ole kulttuuriympäristöohjelmiin kuuluvia tai perinnemaisemakohteita.

4. Kasvillisuus

Luonnonmaantieteellisesti Ylläksen alue sijaitsee pohjoisborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä ja Perä-Pohjolan metsäkasvillisuusvyöhykkeellä, joka vaihtuu vähitellen Metsä-Lappiin. Kaavamuutosalueen metsätyyppi on pääosin kuivahkoa EMT-tyypin (variksenmarja-mustikkatyyppi) kangasta, jonka pääpuulaji on mänty. Harvahkon mäntymetsän seassa kasvaa kuusta ja koivua. Alueella on myös jonkin verran keloja ja myös vanhoja hakkuujälkiä on nähtävissä. Kenttäkerroksessa vallitsevat varvut: variksenmarja, mustikka, juolukka ja puolukka. Jonkin verran esiintyy heiniä ja ruohoja, esimerkiksi metsämitikkaa ja metsälauhaa. Pensaskerroksen muodostaa harvaksen kasvava kataja. Tunturien varressa, Luontokeskus Kellokkaan kohdilla, on kapea vyöhyke HMT -tyypin (kerrossammal-mustikkatyyppi) tuoretta, kuusta, koivua ja mäntyä kasvavaa

kangasmetsää. Pensaskerroksessa kasvaa katajaa ja kenttäkerroksessa vallitsevat mustikka ja puolukka. Lisäksi tavataan mm. metsäkurjenpolvea, metsämitikkaa, metsäimarretta, vanamoja, oravanmarjaa, kevätpiippoa sekä ruohokanukkaa. Lieveuomien pohjalla on suojaisemmat ja kosteammat olosuhteet ja siellä kasvaa lisäksi mm. pihlajia, raitoja, pajuja, metsäkortetta, pohjanhorsmaa, metsäalvejuurta ja mesiangervoa.

Alueen maaperä on kivikkoista moreenia.

Kuva 2. Kaavoitettavalla alueella on vanhaa puustoa ja keloja.

4.1. Uhanalaiset kasvilajit

Alueella ei ole Suunnittelukeskus Oy:n (2002) mukaan uhanalaisten kasvien kasvupaikkoja eikä myöskään Metsähallituksen rekistereissä ole merkintöjä suojelluista luontotyypeistä ja kasvillisuudesta.

5. Eläimistö

6.7.2013 tehdyllä maastokäynnillä alueella tavattiin leppälintupoikue, peippoja ja metso. Näistä lajeista metso kuuluu Suomen uhanalaisuusluokituksessa vuodelta 2010 luokkaan silmälläpidettävät (NT) ja EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Metsähallituksen (2000) tekemän tutkimuksen mukaan alueen pesimälinnusto on tyypillistä metsäisen tunturirinteen lajistoa, eikä alueella tiedetä esiintyvän harvinaisia tai uhanalaisia lajeja.

Tutkittava alue kuuluu karhun elinpiiriin (Suunnittelukeskus Oy 2002). Karhu on EU:n luontodirektiivin liitteen II lajeja. Maastokäynnillä alueella tavattiin metsäjänis.

6. Johtopäätökset

Tutkittu alue kuuluu suojametsävyöhykkeeseen. Metsissä on aarniometsän luonnetta ja erikikäistä puustoa. Puista osa on hyvinkin vanhoja. Keloja ja maapuita esiintyy jonkin verran. Vaikka kantoja onkin havaittavissa, ei metsän käsittely ole ollut kovin voimallista. Liikkuminen on keskittynyt valmiille reiteille, joten maaston kuluminen muilla alueilla on varsin vähäistä. Metsän luonne tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää, sillä alkuperäinen luonto muodostaa merkittävän tekijän ajatellen alueen houkuttelevuutta matkailijoiden parissa.

Lieveauomat ovat alueen luonnon arvokkainta osaa. Geologian tutkimuskeskuksen (2000) mukaan tunturirinteen lieveuomilla on geologista nähtävyyssarvoa. Lieveuomien pohjilla virtaa useissa tapauksissa kirkasvetisiä puroja. Uomien kasvillisuus on ympäristöä rehevämpää runsaamman kosteuden ja edullisemmän mikroilmaston ansiosta. Lieveauomat tulee huomioida kaavoituksessa ja pyrkiä säilyttämään ainakin näyttävimpien uomien luonnontila.

7. Lähteet

- Geologian tutkimuskeskus (2000). *Ylläsjärvi-Äkäslompolo maisematien geomorfologinen selvitys*.
- Kalpio, S. ja Bergman, T. (1999). *Lapin perinnemaisemat*. –Lapin ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 116.
- Lokio, J. (1997). *Lapin kulttuuriympäristöohjelma*. – Lapin ympäristökeskus. Rovaniemi 1996.
- Metsähallitus (2000). *Selvitys Ylläsjärvi-Äkäslompolo maisematien vaikutusalueen linnustosta ja muusta eläimistöstä*. –Metsähallitus, Perä-Pohjolan luontopalvelut.
- Pöyry ja Nordic Marketing (2008). *Kolari. Ylläksen osayleiskaavan muutos. Kaavaselostus*.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslèn, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: *Suomen lajien uhanalaisuus –Punainen kirja 2010*. –Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, Erillisjulkaisu, 685 s. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmä.
<<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=371160&lan=fi>>
- Suunnittelukeskus Oy (2002). *Kolarin kunta, Ylläksen osayleiskaavan muutos*. Rovaniemi 2002.
- Vanhojen metsien suojelutyöryhmä (1998). Vanhojen metsien suojelu Pohjois-Suomessa. Vanhojen metsien suojelutyöryhmän osamietintö III. Osa II: kartat. –*Suomen ympäristö* 152. Suomen ympäristökeskus.